

УДК 336.22:368.02

Є. М. СТІЛЕЦЬ,
аспірант кафедри економічної теорії та прикладної економіки
ВНЗ "Класичний Приватний Університет"
(Запоріжжя)

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ФУНКЦІОНАЛЬНА СТРУКТУРА ФІНАНСОВОГО КЛАСТЕРУ У СТРАХОВІЙ СФЕРІ *

Проаналізовано сучасний стан кластеризації у світі та Україні. Обґрунтовано актуальність створення регіональних фінансових кластерів. Запропоновано визначення фінансового кластеру як інструменту впливу на ефективність роботи страхових компаній. Виокремлено нові напрями формування фінансового кластеру, показано його схему та проаналізовано його складові.

Ключові слова: кластер, страхова компанія, ефективність, "фінансовий супермаркет".

E. M. STRILETS',
Post-graduate, Chair of Economic Theory and Applied Economy,
Classical Private University
(Zaporizhzhya)

THE ORGANIZATIONAL-FUNCTIONAL STRUCTURE OF A FINANCIAL CLUSTER IN THE INSURANCE SPHERE

The modern state of the clusterization in the world and Ukraine is analyzed. The urgency of the creation of regional financial clusters is substantiated. The definition of a financial cluster as a tool of influence on the operation efficiency of insurance companies is proposed. Some new directions of the formation of a financial cluster are separated, its scheme is presented, and its components are analyzed.

Keywords: cluster, insurance company, efficiency, "financial supermarket".

В українській економіці кластери мають відігравати роль точок збільшення внутрішнього ринку. Завдяки їх створенню рівень міжнародної конкуренції у цілому повинен зростати. Він триматиметься на сильних позиціях окремих кластерів, адже без цього навіть найбільш розвинута економіка може давати тільки посередні результати. Кластерний підхід з позицій конкуренції та ефективності роботи організацій і підприємств може застосовуватися для вирішення широкого кола завдань:

— під час аналізу ефективності і конкурентоспроможності держави, регіону, галузі;

Стрілець Єлизавета Михайлівна (Strilets' Elyzaveta Mykhailivna) — e-mail: olyaskorik@rambler.ru.

* Стаття публікується в рамках підтримки журналом молодих учених.

- під час визначення загальної державної політики;
- під час розроблення програми регіонального розвитку;
- при стимулюванні інноваційної діяльності;
- при взаємодії малого та великого бізнесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про недостатнє висвітлення проблеми формування кластерів у сфері страхування. Питання кластерного підходу досліджувалися такими фахівцями, як В.О. Поворозник, В.В. Пузаненко, Л.А. Онищенко, Є.В. Дорошенко, С.Г. Журавін, А.В. Василенко, Є.Л. Білий, О.О. Ткаліч, В.М. Фурман, В.В. Шахов, Н.М. Внукова.

Згідно з теорією М. Портера, кластер – це група географічно об'єднаних компаній (постачальник, виробник та ін.) та пов'язаних з ними організацій (заклади освіти, органи державного управління, інфраструктурні компанії), які діють у певній сфері та доповнюють одна одну. Кластери мають такі властивості:

- по-перше, взаємне доповнення є природним, а не адміністративно організованим результатом конкуренції, в ході чого підприємства даного кластеру отримали перемогу;
- по-друге, конкурентна боротьба постійно існує всередині сформованого кластеру, що забезпечує взаємну зацікавленість членів кластеру в набутті конкурентних переваг і постійне зростання конкурентоспроможності продукції (товарів і послуг), яка випускається.

На рисунку запропоновано організаційно-функціональну структуру фінансового кластеру у страховій сфері. В такому кластері банки та страхові компанії виконують як загальні, так і специфічні функції, що може бути економічною основою їх спільної діяльності, співробітництва та конкуренції. Отже, фінансовий кластер забезпечує ефективну діяльність страхової компанії.

Страхові організації, які займаються накопичувальним страхуванням життя, – конкуренти банків у сфері надання послуг щодо капіталізації вільних коштів населення та підприємств. Характер взаємовідносин між банками та страховими компаніями у зв'язку з ризикованою (компенсаційною) функцією страхування не є конкурентним. Причини цього полягають у такому:

- по-перше, відшкодування матеріальних втрат при настанні застрахованих подій (пожежі, пошкодження автомобіля, страхування життя та ін.) забезпечується тільки страховиками;
- по-друге, банки зацікавлені в послугах страхових організацій щодо захисту майнових інтересів від ризиків, пов'язаних з виконанням кредитної функції (наданням кредитів на придбання майна, будинків, автомобілів та ін.), а також у зв'язку з володінням майном або його використанням.

Співробітництво банків і страхових організацій у наданні спільних видів послуг може привести до виникнення “фінансових супермаркетів”, коли клієнтові пропонуються всі види фінансових послуг в одному місці. На відміну від інших фінансових інститутів, вони пропонують клієнтам комплексні програми інвестиційного, страхового та банківського обслуговування. При цьому витрати під час здійснення фінансових операцій зменшуються, адже працює єдиний центр фінансових послуг.

Важлива та перспективна сфера взаємовідносин банків і страхових організацій – форма перестрахування, в якій страхові організації використовують

банківські технології. Тут страхові контракти набувають властивостей договорів про кредитування за конкретної умови. У такому випадку з премій формується депозит, а страхове відшкодування стає кредитом, котрий виплачується з акумульованих і майбутніх фінансових засобів на депозиті. Ця банківська технологія перестраховування в перспективі може вплинути на безпосередню участь банків у перестраховальній діяльності.

Організаційно-функціональна структура фінансового кластеру в страховій сфері

Значна роль і багато функцій у фінансовому кластері належать органам управління страховою діяльністю, а саме:

- затвердження статуту компанії та всіх змін до нього, включаючи розмір статутного фонду;
- прийняття рішень про вид, кількість і вартість акцій, які підлягають продажу або викупу;
- затвердження річного звіту, у тому числі про розподіл прибутків і порядок покриття збитків компанії;
- обрання наглядової ради, ревізійної комісії, голови та членів правління товариства;
- прийняття, у випадку необхідності, рішення про зміну статусу акціонерного товариства (із закритого на відкрите або навпаки);
- прийняття рішення про ліквідацію товариства.

Голова правління одночасно може виконувати і функції Ради директорів страхової компанії, тобто контролювати всі банківські операції, які здійснюються

компанією. Дозволяється також поєднувати в одній особі посади голови правління і головного менеджера. Якщо такого поєднання немає, тоді функції голови правління обмежуються укладанням міжнародних контрактів і координацією взаємодії компанії з органами влади тощо.

Ревізійна комісія – контролюючий орган страховика, який відстежує виконання статуту та рішень загальних зборів акціонерів, додержання чинного законодавства. Крім того, вона контактує з аудиторами компанії, що дає змогу підвищувати рівень перевірок і висновків з професійної точки зору, отже, в цілому збільшує ефективність діяльності компанії.

Асистанські компанії надають комплексні послуги з урегулювання збитків страхових компаній. Але, на жаль, в Україні цей вид страхової діяльності ще недостатньо розвинутий.

Висновки

Таким чином, фінансові кластери – це сукупність учасників, що складаються з представників страхової компанії, банку, асистанської компанії. Їм належить провідна роль в управлінні страховою діяльністю, а функціонують вони з метою підвищення довіри до страхової діяльності та зміцнення національної економіки.

Список використаної літератури

1. *Войнаренко М.* Формирование инвестиционной политики на основе инновационных региональных кластеров // Бизнес-партнер. – 2008. – № 2 (101). – С. 9–10.
2. *Портер М.* Конкуренция ; [пер. с англ.] : учеб. пособ. – М. : ИД “Вильямс”, 2001. – 495 с.
3. *Мингалева Ж., Ткачева С.* Кластеры и формирование структуры региона // Мировая экономика и международные отношения. – 2000. – № 5. – С. 97–102.
4. *Гудзь П.В.* Механізм розвитку курортно-рекреаційних територій у сучасних умовах : автореф. дис. ... д.е.н. – Донецьк, 2003. – 36 с.
5. *Соколенко С.И.* Производственные системы глобализации: Сети. Альянсы. Партнерства. Кластеры. Украинский контекст. – К. : Логос, 2002. – 648 с.
6. *Каніщенко Н.Г.* Кластери в системі національної конкурентоспроможності // Вісник КНУ. – Серія: Економіка. – К. : ВПЦ “Київський університет”, 2006. – № 85. – С. 14–16.
7. *Долгошея Н.О.* Страхування в запитаннях та відповідях : навч. посіб. – К. : Центр навчальної літератури, 2010. – 320 с.

References

1. *Voinarenko M.* *Formirovanie investitsionnoi politiki na osnove innovatsionnykh regional'nykh klasterov* [Formation of the investment policy on the basis of innovative regional clusters]. *Biznes-Partner – Business-Partner*, 2008, No. 2 (101), pp. 9–10 [in Russian].
2. *Porter M.* *Konkurentsia* [Competition]. Moscow, Vil'yams, 2001 [in Russian].
3. *Mingaleva Zh., Tkacheva S.* *Klastery i formirovanie struktury regiona* [Clusters and formation of the structure of a region]. *Mirovaya Ekonomika i Mezhdunarodnye Otnosheniya – World Econ. Internat. Relat.*, 2000, No. 5, pp. 97–102 [in Russian].

4. Gudz' P.V. *Mekhanizm Rozvytku Kurortno-Rekreatsiinykh Terytorii u Suchasnykh Umovakh* [Mechanism of Development of Health Resort Recreative Territories under Modern Conditions]. Author's abstract of the Doctoral Degree Thesis (Econ. Sci.). Donets'k, 2003 [in Ukrainian].

5. Sokolenko S.I. *Proizvodstvennye Sistemy Globalizatsii: Seti. Al'yansy. Partnerstva. Klasteri. Ukrainskii Kontekst* [Productive Systems of the Globalization: Nets. Unions. Partnerships. Clusters. Ukrainian Context]. Kiev, Logos, 2002 [in Russian].

6. Kanishchenko N.G. *Klasteri v systemi natsional'noi konkurentospromozhnosti* [Clusters in the system of national competitiveness]. *Visnyk KNU, Ser.: Ekon. — Bull. Kyiv. Nat. Univ. Ser. Econ.*, 2006, No. 85, pp. 14–16 [in Ukrainian].

7. Dolgosheya N.O. *Strakhuvannya v Zapytannyakh ta Vidpovidyakh* [Insurance in Questions and Answers]. Kyiv, Center Educ. Liter., 2010 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 30 липня 2014 р.
